

העלון יוצא לעילוי נשמת מדיאנה נג'מה בת חנינה לבית וזאן ע"ה, ובעלה מקיקץ כצאני בר רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית נאמן

מוציא שבת פרשת "ראה", א' אלול התשע"ח

נושאי השיעור:

- א. שירי קודש ושמירת הפיוטים של העדות. ב. מעשר כספים. ג. שבת קודש. ד. חשמל כשר בשבת.
- ה. חודש אלול הרחמים. ו. מלחמות העולם. ז. אמירת הסליחות בכל חודש אלול. ח. כמה דקדוקים בנוסח הסליחות. ט. לקרב את אחינו לתורה. י. להרבות בזכויות.

בשעה 21:30

ניתן לשמוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה או ב'קול נאמן': 079-9-367-367 או ב'קול בית נאמן': 079-9270505

שירו לה' שיר חדש

א. שבוע טוב. חזק וברוך וישר כח (לפייטנים רבי דוד שירו הי"ו ורבי כפיר פרטוש הי"ו), "יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי" (תהלים מ"ב ט'). שמעתי שהוא לוקח את כל הפיוטים של אומות העולם, שרובם דברי הבאי בטלים ומבוטלים, והוא עושה עליהם עם רבי מנחם מוסטקי שירים של קודש. ואומר להם באמריקה: אתם רוצים מנגינה? אני אתן לכם את המנגינה הזאת, אבל במקום לשמוע דברי עגבים תשמעו דברים טובים, וזה קידוש ה'. כל מי שיודע קצת מהדברים האלה ויודע להשתמש בהם לתורה ומצוות, אין קץ לשכר שלו. (ועיין בשו"ת בית נאמן ח"א חאו"ח סימן ל"ה אות ד'). אנחנו מודים ג"כ לרבי פרטוש, שכל שבוע לא עוזב אותנו. וגם עכשיו אמר: אני מוכן לבוא, וגם שיבוא הרב דוד שירו, מה יכול להיות?!... כמה שאדם מנעים את תחלת השבוע בדברים טובים, כל השבוע מבורך.

שמירת הפיוטים והנגינות של העדות

ב. המנגינות של העדות ששומרים עליהם מדור לדור, רבי דוד שירו שיחיה משמר אותם, ושמעתי שלוקח פיוטים מכל עדה ומשחזר אותם כמות שהם. כ"כ חשוב הדבר הזה, למה? כי בני אותה העדה במנגינה הזאת מאות שנים, הצפינו שם כל הרגשות שלהם. השבוע הייתי בכפר גדעון, ושמעתי פרק תהלים שקרא יהודי מבוגר אחד מנתיבות, וזו מנגינה ששמעתי פעם בבית חותני ז"ל (בחודש תשרי תשכ"ו, לפני חמשים ושתיים שנה). מה מיוחד בזה? כל לילה מחג הסוכות קוראים ספר מהתהלים, וכשמגיעים לסוף הספר מתחילים לנגן המנגינה הזאת, שהיא כ"כ מרגשת

1. חכם אחד בג'ראב נסע ללוב, ונקרא "רבי ציון מעיר זוארא" (עיר בלוב), וראה שם שכולם מתעסקים בשירי עגבים וכל מיני טטויות והבלים, אז לקח את השירים בערבית והחליף את המלים שלהם (למשל הערבים שרים שיר "עין אזרקה" (עין כחולה), והוא שיר עגבים, והרב החליף את זה ל"עין אסרקא" כלומר עוון הגניבה. והשיר כ"כ יפה, עד שאתה חושב שזה לא חיקוי אלא מקורי). אח"כ הוא עלה לארץ, וכל הקהילה בלוב הלכו אחריו ואמרו לו: למי אתה עוזב אותנו?! כי הוא היה נותן להם מוסר והלכות והכל אבל אמר להם: מה לעשות?! צריכים לעלות לארץ. הוא היה יודע לנגן בכינור ובעוד, "אזמרה לאלקי בעודי" (תהלים ק"ד ל"ג), לא בעודי אלא בעודי, בעוד שלי... פעם אחת הוא הלך לקנות גיטרה בתל אביב, ובעל החנות ראה אותו כשהוא לבוש כמו רבנים שלפני מאתיים-שלוש מאות שנה, ושאל אותו: מה אתה קונה? וכי אתה מבין משהו בזה?! אם אתה יודע לנגן בזה, אתן לך אותה בחנם. רבי ציון לא ענה לו כלום, רק לקח גיטרה והתחיל לנגן. הוא ניגן כ"כ יפה, ואמר לו בעל החנות: אל ידעת שאתה יודע לנגן ככה, קח את הכלי הזה בחנם. אמר לו: אני לא לוקח בחנם, תגיד לי כמה זה עולה ואתן לך, "נקבה שכרך עלי ואתנה" (בראשית ל"ח). וככה עשה קידוש ה'.

את הלב, "היָדַע בחושך פלאך וצדקתך בארץ נשיה" (פ"ח י"ג). זה כ"כ מרגש. תמיד אמרתי: מי יתן לי לשמוע את זה עוד הפעם?! והשבוע היה יהודי מבוגר שמשחזר את זה. מי שישמע את זה אי אפשר שלא יתרגש מזה. מי שדבוק בתורה תמיד התורה מחייה אותו, ונותנת לו טעם בחיים?!

"סובבתי סובבתי בכל העולם"

ג. השבוע שמעתי פיוט יפה מר' דוד שירו על ארץ ישראל, "סובבתי סובבתי בכל העולם, רק ישראל הטובה מכולם". הדבר הזה כ"כ אמיתי. אני לא אומר שסובבתי בכל העולם, אבל הייתי בדרום אפריקה ובאמריקה ובצרפת ויום אחד בשווייץ, ואין כמו ארץ ישראל. הימים של ארץ ישראל הם מאוזנים, כמה ימים חמים וכמה ימים קרים. וירושלים עוד יותר טובה מכולם, כי גם בימי תמוז שהם חמים מאד, קר להם בלילה והם ישנים עם שמיכה, כי היא מאוזנת יותר מכולם. לא בחנם הפסוק אומר "תמיד עיני ה' אלקיך בה" (דברים י"א י"ב). ויש שם נסים ונפלאות יום יום, שאם אוספים אותם היינו רואים כמה זה נפלא, "סובבתי סובבתי בכל העולם, רק ישראל הטובה מכולם".

"עשר תעשר מזלך"

ד. בפיוט ששרו עכשיו אומרים על נתינת מעשר, "עשר תעשר את כספך". וזה כתוב בפרשת השבוע "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" (דברים י"ד כ"ב). בדורו של הבן איש חי בבבל רוב העם היו אנשים פשוטים (עד שהתפלא בשעתו ר' אליהו מאני זצ"ל: "וכי יש בדורנו מחברי ספרים על התורה הקדושה"? ומה יש לו לדבר אתם? קבלה או הלכות עמוקות?! לכן היה אומר להם דברים פשוטים. והוא חידש סוג של דרשות הבנויים על משלים וחידות, ויש לו ספר אמרי בינה שכולו חידות. אחת החידות שלו שם (עושה פלא 2. פעם היה טמבל אחד "יגאל תומרקין" שהיה רשע בליעל, ובמלחמת המפרץ אמר: אני אקח אברך אחד, אקשור אותו בחבלים על יד הבית, שִׁינַב פסוקי תהלים". אוי ואבוי לך, אתה לא מתבייש?! "שינב פסוקי תהלים"?! אתה כלב נובח. כל אומות העולם קוראים תהלים. פעם בשנת תשל"ט סאדאת בא לכאן, וקרא מזמור תהלים כולו מזכרון בערבית. גם הנוצרים קוראים תהלים, וכל הזמן אומרים בכנסיות שלהם "הללויה". ואילו אתה "האומן הגדול" תאמר ככה?! הוא עשה בכניסה לספריית הרמב"ם צורת שתי וערב, ואמר "זה רק משהו אומנותי"... אבל מה אומנות יש בקו עומד וקו שוכב?! תעשה צורת "מגן דוד" שזה שני משולשים ויש בה אומנות. אבל הוא טמבל השבע בארץ מצרים" (בראשית מ"א ל').

עיצוב גרפי: האל 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:46	19:58	20:38
19:03	20:00	20:35
18:53	20:01	20:35
19:02	19:59	20:34

לקבלת העלון: bait.neheman@gmail.com

כל הזכויות שמורות ויל"ע" מוסד "ש"ל" מוסדות חכמת רחמיים ברכיה

אתר דרכים

עורכים: הרב אביחי טענדן, שלום דרעי, משה דאדא שליט"א עריכה ובקורת: הרב רבי אלעד עידאן שליט"א

פרק ג' חידה מ'ו): "עשר תעשר מזלך", מה הכוונה? לקחת עשירית מהמזל ולזרוק אותו? אלא הכוונה שתעשר את המלה "תעשר", כלומר תקח את העשירית של המלה "תעשר", מהתי"ו ייצא לך מ"ם, מהעי"ן ייצא לך זי"ן, מהשי"ן ייצא לך למ"ד, מהרי"ש ייצא לך כ"ף. וזה יוצא "מזלך". אם תעשר לעניים אז המזל שלך ירום ונשא וגבה עד מאד.

השמר שלא תהיה לח, יבש, מתוק ומר

ה. הבן איש חי לא כתב הלכות של סליחות, אבל בתחילת הלכות ראש השנה (פרשת נצבים), כתב משפט אחד מספר "בן המלך והנזיר" (שער השלשים דף נ"ג ע"ב)³, ועשה לו פירוש בדרך דרש. אבל אני אוהב פשט, אז קודם כל נבין את הפשט בזה. מלך אחד צוהו רבו: "השמר שלא תהיה לח ותתעצר, ולא יבש ותשבר, ולא מתוק ותמצץ, ולא מר ותמאס". מה הפירוש כפשוטו? "לא תהיה לח ותתעצר" - אל תהיה לח ונדיב יותר מדי, כי אדם לח מוכן לכל בקשה שיבקשו ממנו, תחתום לי ותעשה לי וכדו', אבל בסוף יֵעָצְרוּ אותו, כלומר יסחטו אותו מכאן ומכאן (יעצצר בערבית זה יסחט), לכן תעשה הכל לאט לאט⁴. "ולא יבש ותשבר" - מי שמבקש

3. זה ספר שיש בו כל מיני משלים. הוא נכתב לפני שבע מאות שנה, והמחבר שמו רבי אברהם אבן חסדאי.

4. אנשים שולחים לי הערות על ששה-שבעה ספרים מכאן ומכאן, "ממזרח וממערב מצפון ומים", הערה על ארים נסי והערה על סנסן ליאיר והערה על ה' נסי והערה על בית נאמן, ואני צריך להביא את כל הספרים ולקפוץ מספר לספר כדי לענות על זה. ולפחות שיכתבו את כל ההערות שלהם על ספר אחד. אבל גם זה אני לא חייב לענות לכולם. והגרוע מכל, שאדם לא רושם את הכתובת שלו, מה נעשה לו? ועוד כותב לי "ותודיע לי שקיבלת את המכתב", אבל איך אודיע לך? אשלח מכתב באוויר יגיע אליך?... מה החכמות האלה? וגם לפעמים אלו הערות שאין בהם ממש: כאן חסר פסיק, כאן חסר נקודה, כתבת ששבעה משקים זה דבש ושמן (ה' נסי עמ' מ"ה), למה לא כתבת שזה דבש דבורים ולא תמרים? למה לא כתבת שזה שמן זית? אבל שם כתבתי דרך אגב למה נוטלים ידים לפני הכרס, והרי זה בגלל המים, וא"כ לא צריכים את כל הפלפול הזה, וכי אני צריך לכתוב את כל הפרטים בזה? למה לא כתבת כל דברי כף החיים? כי אני לא כותב את זה! אבל באמת רק בשמן זית צריך ליטול ידים. שמעתי סיפור על מרן רבי כלפון ע"ה, שפעם היה בסעודה אחת והביאו שם בורקסים טובלים בשמן סויה (או שמן בטנים), ואמר להם "זה לא צריך נטילה". אחד המבוגרים שם אמר לו: אף פעם לא שמעתי את הדין הזה, אמר לו רבי כלפון: אף פעם לא שמעתי אז תשמע היום, מה יכול להיות!... "אם שמעת בישר תשמע בחדש" (ברכות מ' ע"א), ואם לא שמעת בכלל עוד יותר טוב... אבל כאשר כותבים דרך אגב אי אפשר לכתוב כל הפרטים, ולחפש קושיות על בן אדם אין לדבר סוף. הרמב"ם בזקנתו היו מטרידים ומשגעים אותו, ואמר: אני לא יכול לענות על שאלות. ומה הגדל בין אז להיום? שאז היו כמה מכתבים בודדים, ואילו היום כל יום עשרה מכתבים בפקסים ומיילים. ואי אפשר ככה. ולכן הורא"ם אמר: מי שיש לו שאלה בהלכה שיעזוב אותי, רק מי שיש לו שאלה בחכמות אני אענה לו, למה? כי בחכמות אי אפשר להתווכח ולהגיד "זה לא הפשט", כי תלמד ותראה שזו המציאות. אם אדם יעשה לפלול שהמטוס יטוס בצורה מסויימת, ואח"כ יעשה מטוס בשיטה שלו, הרי יתפוצץ הוא וכל הנוסעים שלו... מה החכמות האלה? אבל בלימוד זה אחרת. צריך ללמוד מילדות את העיון האמיתי. בחוץ לארץ בעלי בתים באים כל יום ולומדים עיון. פעם לפני שנים הייתי בחו"ל, וראיתי שהם לומדים גמרא וחולין דף מ"ט ע"א, ושם יש שתי דעות רבי ישמעאל ורבי עקיבא, אם "ואני אברכם" הכוונה אברכם לישראל או לכהנים. מה הפשט? "ואני אברכם" - לישראל. ויש לי הסבר יפה מאד בזה: צריך לשים לב, הפסוק אמר "ושמו את שמי על בני ישראל" ולא ובירכו את בני ישראל, למה? כי הישראל אומר "והנה הזעם הארץ מסכן לא יודע כלום, בקושי קורא את האותיות בצרפתית... הוא יברך אותי? מי הוא בכלל? לכן הפסוק אומר "ושמו את שמי על בני ישראל", שהכהנים רק ישמו את שמי, כלומר זיכירו את שם הקב"ה על ישראל, אבל "ואני אברכם", כי הברכה באה מהקב"ה ולא מהכהנים שהם שלוחי דרחמנא. בתנוס היה מנהג גרוע שבברכת כהנים בנעילה של כיפור, באים כל המשפחות ונשותיהם בגילוי ראש עם בנותיהן לבית הכנסת, כדי שראש המשפחה ישים את ידו על ראשן ויברך אותן. [דרך אגב, אומרים שאין מקור למנהג שהאבא מברך את הילדים שלו בברכת כהנים. אבל באמת יש לזה מקור בטורי זהב (סימן קכ"ח ס"ק כ"ב). ולא אני חידשתי את זה, אלא מצאתי אותו בספר משמרת המנהגים של אנשי בוכארה, שגם הם נוהגים שהאבא או הסבא מברך את הילדים שלו בשעת ברכת כהנים. ויכול להיות שהמנהג התחיל כדי שהילדים לא יסתכלו בכהנים, ואמנם היום כבר מכוסים בטלית אבל הנהיגו ככה. והנה מצאתי שלא רק אצלנו בלבד נוהגים ככה, אלא גם בבוכארה וגם אצל האשכנזים. מסופר על האדמו"ר הזקן בעל התניא, שהיה מביא תחת כנפיו את נכדו הצמח צדק כשהיה בן חמש

ממך טובה אל תאמר לו: לא, אין לי זמן, תעוף מכאן וכדו', כי לא עושים ככה, אלא תהיה נוח לבריות. אבל אם יבואו הרבה אנשים, אז תאמר להם: אין לי כח, הזמן שלי לא הפקר, תבוא מחר וכדו'. וממשיך: "ולא מתוק ותמצץ" - אל תהיה מתוק מדי ותעשה הכל, כי אז ימצצו אותך. פעם היו עניים מבקשים כסף ואתה נותן להם, אבל אח"כ הם באים עוד פעם אליך. והיו כאלה ששלחו לי בקשת תרומה פעמיים או שלוש בשבוע אחד⁵. לכן אל תשתגע יותר מדי, שלא תהיה מתוק ותמצץ. "ולא מר ותמאס" - אל תהיה מר שבקושי נותן פרוטה, אלא תתן בשפע ובברכה⁶. וזה בדוק ומנוסה, שמי שנותן מעשר הוא מבורך מן השמים. ומי שנותן חומש עוד יותר טוב. לכן יש לתת ולתת ולתת, והוא נותן לך כפלי כפליים. וזה מה שאמר בפיטס כאן: "אם רצונך לשכון בטח, לזכות בשני העולמים, עשר תעשר את כספך".

מסירות נפש על השבת

1. השבוע שמעתי סיפור מיוחד על מסירות נפש על השבת. פעם היה רב חיל הים רבי יצחק חלמיש, והבן שלו צבי⁷ סיפר לבן שלי, שבזמן שאביו היה הרב של חיל הים, סאדאת ימ"ש היה אמור להגיע (בשנים תשל"ח-תשל"ט) לישראל דרך הים (כנראה הוא מפחד מהסכנה במטוס) לבילי שבת. ולוחץ את היד של כל החיילים והקצינים והשוטרים שם, והעיתונאים מצלמים כל פעולה וכל חיוך וכל תזוזה שלו. הרב חלמיש אמר: זה חילול שבת נוראי. הוא היה בידידות רבה עם המפקד (ואמר שמרוב הידידות שביניהם אינו חייב להצדיע למפקד) ורצה להגיע אליו. המזכירה הבינה מה הוא רוצה, אז אמרה לו שאין זמן. למחרת ומחרתיים ג"כ אמרה לו שאין זמן. מה עשה? הרים טלפון לראש הממשלה מנחם בגין⁸, ואמר לו: עוד יומיים יגיע סאדאת לכאן, ויהיה חילול שבת נוראי במדינה עם העיתונאים והצלמים וכו'. אמר לו: מה אני יכול לעשות? זה עוד יומיים ואני לא יכול להפוך את העולם, אמר לו: תזכור שאתה ואבי הרב ישעיהו חלמיש, הייתם פעם אחת אצל הרב אריה לוי

עשרה, ושם את ידו על ראשו בשעת ברכת כהנים (לוח היום יום לאדמו"ר מליובאוויטש ט"ו בתשרי התש"ד). אבל שיבואו נשים לבית הכנסת בנעילה, זה שגעון]. ובשום עדה לא עושים את הדבר הזה, אבל ככה נהגו בתנוס (לא בברא), מה נעשה להם? ולפעמים כל השנה כולה אין להם כהן, רק בנעילה של כיפור מחפשים כהן אחד שיברך אותם לכל השנה. אבא היה מתפלל חזן כל התפלות של כיפור, וכשמגיע לנעילה היה צועק בקולי קולות "למען נחלל מעושיך ידינו", כדי שיצליחו לשמוע כמה מלים בגלל הרעש שהיה בבית הכנסת. ואח"כ היה קולו צרוד עד סוכות, ובמשך ארבעה ימים לא היה יכול לדבר מלה. פעם בבית הכנסת של תוניסאים בצרפת (בשכונת ג'וליא), רצו להמשיך את המנהג הזה, אמרתי להם: תדעו לכם שאין טעם לדבר הזה, וכי אתם חושבים שהברכה באה מהכהנים? הרי הקב"ה אומר "ואני אברכם", וא"כ הברכה באה מלמעלה, אז קודם כל היא מגיעה לעזרת נשים ואח"כ ממשיכה למטה לגברים... ולכן להיפך, תישארו למעלה ותקבלו את הברכה לפני הבעלים שלכם... הם התפלאו: ככה זה? אמרתי להם: כן ככה... 5. היה אחד שעשה את עצמו עני מרוד, ושלח לי מכתב בשבוע של פסח, אז נתתי לו סכום מכוווד. אח"כ אמר לי: מה הסכום הזה? זה מכסה לי רק את המכולת, מה עם המצות והיין והחרוסת? אולי גם השכירות של הבית? ... מה אתה רוצה ממני? פעם שלחתי לאשכנזי אחד שמטיש או מאה שקל והחזיר לי עמוד שלם "תודה", ואילו זה חושב שמגיע לו כל העולם, כאילו אני "ביטוח לאומי" של סבתא שלו... לא יתכן כדבר הזה. 6. פעם היו מוכרים מצוות בשבת בבית הכנסת כאן, בהתחלה בעשרה שקלים ואח"כ בח"י שקלים, אז הגבאי המנוח היה אומר: זה לא חי זה מת... יש לנו לשלם חשמל כך וכך ומה נעשה בח"י שקלים?! (אמרתי להם: ח"י ראשי תיבות חשמל יקר). ולכן עכשיו קבעתי להם שאני לא מקבל פחות מחמשים שקל, ומי שלא רוצה שייך לבית הכנסת אחר. ועכשיו התחילו לתת קצת.

7. צבי ראשי תיבות צבי בן יצחק, והוא משגיח במסעדה מפוארת או בית מלון. 8. הוא היה אדם הגון וישר ומכבד את השבת. פעם הוא אמר ליוסף בורג (שר הפנים אז) למדתי בילדותי, שאם הקב"ה אומר לעשות דבר מסויים ואבא שלך אומר אחרת, תשמע בקולי של הקב"ה, "כי אתה ואבין חייבים בכבודי" (לפחות ה' ע"א). ולכן המטוסים שלבנו לא יטוסו בשבת, ואני לא מטכסם להצעתן שימשיכו לטוס בשבת עד אחרי החגים. לקח כמה חודשים עד שהמטוסים קורקעו וקיבלו עליהם שלא לטוס בשבת. אבל היום לפעמים עושים כל מיני חכמות בזה, מה נעשה להם?!

ע"ה (שכולם היו מכבדים אותו)⁹. אמר לו בגין: אם אביך זה חלמיש, זה מקובל עלי. אני עכשיו מתקשר למפקד חיל הים, שלא יקבל את סאדאת בליל שבת, אלא ידחו את זה למוצאי שבת. וככה היה. אח"כ המפקד שאל אותו: למה עקפת אותי? אמר לו: ניסיתי להפגש אתך שלש פעמים ולא רצו לקבל אותי. אמר לו המפקד: סיפרת לראש הממשלה שלא קיבלו אותך שלש פעמים, אז אתה מפוטר מעכשיו. תביא לי את המפתחות, ותלך מכאן. רבי חלמיש שם את המפתחות על השלחן, ואמר לו לא אכפת לי כלום, רק חשוב לי שמנעתי חילול שבת בפרהסיא. אח"כ הלך לחדר שלו לקחת דברים שצריך אותם, פתאום המזכירה קוראת לו: המפקד קורא לך מהר. חזר אליו, ואמר לו המפקד: **אתה יהודי אמיתי. קח המפתחות בחזרה. אם נלחמת על השבת בצורה כזאת, וויתרת על המעמד והעבודה שלך בגלל השבת, תמיד אני אכבד אותך. חיבק ונישק אותו.** והמפקד הנ"ל ביום בר המצוה של הבן של הרב (צבי חלמיש), לקח אותו ורקד אתו. זו מסירות נפש. **כאשר אדם עובד במסירות נפש, לא בשביל הפוליטיקה והעיתונים והכותרות, זה אחרת לגמרי.** אדם צריך לדאוג לעם ישראל¹⁰.

צריך לעודד חשמל כשר בשבת

ז. למה אני אומר את כל זה? כי עכשיו רוצים לסדר שיהיה חשמל כשר לכל הדעות, ואלה המוכרחים לעבוד לא יהיו יהודים אלא דרוזים או גוים אחרים, ויהודי משגיח עליהם. וככה נחסוך את כל הבעיות בחשמל בשבת. כמה החזון איש ע"ה בזמנו צעק על זה (עיי' בספר פאר הדור ח"ב עמ' ע"ז והלאה), וגם הרב עובדיה ע"ה אמר שאין לנו ברירה, וחיפש כל מיני סניפים להקל בזה (חזון עובדיה - שבת ח"ו עמ' קנ"ח). אבל **אם כולם לא ישתמשו בחשמל טרף אלא בחשמל כשר, אין לך דבר גדול מזה.** חכם אחד רבי בנימין חותה מדבר על זה, וצריך לעודד ולחזק אותו. אבל לא מבינים את זה, ואומרים "נעשה חשמל כשר רק בבני ברק וירושלים", כאילו בני ברק וירושלים זו פינה קטנה של היהדות.

מה חסר לכם בשמירת השבת!?

ח. לכן צריך שתהיה דרישה לזה מכל היהודים, וגם החילונים יצטרפו לזה, מה אכפת לכם?! הרי לא כפו עליכם שלא תסעו בשבת, אלא שיעבדו גוים בחשמל שלכם. וכבר בהמון דברים מתחשבים בשומרי

9. אמרו "אבותינו סיפרו לנו על מלאכים בדמות בני אדם, ולא האמנו עד שראינו את רבי אריה לוי". הוא היה אדם מיוחד, כי כולו היה חסד ונתינה. פעם בליל שבת, אדם אחד שהיה עם סיגריה בפה, ביקש ממנו שיראה לו את הדרך למקום פלוני, תפס לו את היד והלך אתו עד שראה לו את המקום. אמר לו: אגיד לך רבי, כל הדרך חכיתי שתתן לי מוסר על הסיגריה הזאת, ולא נתת לי מוסר על זה, אני נשבע לך שלא אעשן יותר בשבת. כמה אדם יכול להשפיע ע"ד דוגמא ויחס מיוחד. אומרים שהיו מרגישים חשמל ביד שלו.

10. היה עוד סיפור כזה בחיל הים, שהיו כולם אוכלים שם לא כשר, והטענה שלהם: כולם כאן לא דתיים, אתם מכריחים אותנו לאכול כשר?! תעזבו אותנו. אמר לו: מה אכפת לכם שיאכלו כשר?! וכי זה לא בריא?! אמר לו: תשמע, יש כאן אנשים בריונים "גבורי כח לא עושי דברו" (ע"פ תהלים ק"ג כ.). אם תוכל לכופף את היד של פלוני שהיה הכי גבור שם, אתן לך את הדבר הזה. ביקש ממנו רבע שעה, והוא עמד בפניה והתפלל: רבוננו של עולם, תן לי כח, אני עושה הכל למענך, תעזור לי בדבר הזה. הלך אליו וכופף לו את היד לעיני כולם. אמר לו: קיבלת, מעכשיו יאכלו כאן רק אוכל כשר. פעם היה מעשה כזה עם הרב גורן, שכל הצנחנים היו אוכלים טרף, ואמר להם: למה אתם לא אוכלים כשר? אמרו לו: כל הצנחנים חילוניים, מה אתה רוצה מאתנו? זה עם בפני עצמו... שאל אותם: אם יהיה לכם צנחן אחד שומר תורה ומצוות תעשו כשר בשבילו? אמרו לו: כן, אמר להם: אם ככה אני אהיה צנחן. הלך ולמד צנחנות, ואח"כ עלה עם מצנחן וירד למטה, וכולם מחאו לו כפיים (על-א-כפאק"ן ככה היו אומרים החיילים). ומאז סידרו את הדבר הזה.

שבת ובדתיים¹¹, אז גם בזה תתחשבו בשומרי שבת. אחים אנחנו, ולא יחשבו שיש עם שומר שבת ועם שאינו שומר שבת, אין דבר כזה. אבל כולם יחזרו וישמרו שבת, איך נאמר באיוב (י"ז)? "ואולם כולם תשובו ובואו נא, ולא אמצא בכם חכם", מה החכמה לברוח מהשבת?! הרי השבת שלנו קינאו בה כל הגוים, ועשו להם ג"כ יום מנוחה ביום ששי או ביום ראשון, אבל זה היום שלנו שקיבלנו אותו מפי הגבורה, איך נעשה דבר כזה?! לכן צריך לדבר על לבם שיבינו את זה. פעם היהודים אצל הגוים שמרו על השבת במסירות נפש¹², אז כאן אצל היהודים מה הבעיה לשמור שבת?! אמנם היום בעוונות לא כמו שהיה פעם, אבל חייבים להחזיר עטרה ליושנה. מה חסר לכם בשמירת שבת?! אם צריכים משהו תקנו כפול ביום ששי, ויהיו לכם כל הדברים הטובים בשבת. צריך לדבר על לב שר האוצר כחלון, שהוא זוכר כל הפרטים שהיו בלוב, שישכנע גם את ראש הממשלה וראש הבג"ץ וראש המערך, ויאמר להם: רבותי, תכבדו את השבת, והשבת תכבד אתכם.

אלול הרחמים

ט. חודש אלול זה חודש הרחמים. ופעם היו כותבים בתאריך למשל "ב' אלול הרחמים". ויש כותבים על חודש אב "אב רחמן" או "מנחם אב", אבל חודש אלול כולו מלא רחמים וסליחות.

הגמרא רמזה ברוח הקודש על מלחמות העולם

י. חודש אלול זה סוף הקיץ, והגמרא (יומא כ"ט ע"א) מזהירה "שלהי דקייטא קשיא מקייטא", כלומר סוף הקיץ קשה יותר מהקיץ. אני חושב שהגמרא רמזה ברוח הקודש על שתי מלחמות העולם שהיו בדור האחרון, מלחמת העולם הראשונה פרצה בט' באב התרע"ד, שאז רעד העולם כולו (כי לא ידע מה מחכה לו במלחמה הבאה), וחודש אב זה קיץ. אח"כ מלחמת העולם השנייה שהתחילה בי"ז באלול התרצ"ט (1 בספטמבר 1939), וחודש אלול זה סוף הקיץ. לכן הגמרא אומרת שסוף הקיץ קשה יותר מהקיץ, כי מלחמת העולם השנייה עלתה פי כמה ממלחמת העולם הראשונה.

ובאה "עליך פתאום שואה לא תדעי"

יא. מאיפה בא כל זה? פעם שמעתי דרשה מהרב נסים יגן צ"ל, שאמר: שואלים למה באה השואה? וכי משהו חשב על בורא עולם יום לפני השואה?! כל אחד חשב לעשות מה שהוא רוצה, מי שהלך אחרי התווה ומי שהתבלבל באומות. ובמיוחד בגרמניה שהיו שם אלפים ורבות מתבלבלים, וההתבלבלות היתה מעשים בכל יום¹³.

11. ואפילו "יום העצמאות" לא קבעו אותו בתאריך הלועזי (14 במאי 1948) אלא דוקא בתאריך העברי (ה' באייר התש"ח). ואם חל בשבת מקדימים אותו ליום חמישי, כי מתחשבים בשומרי שבת.

12. לפני מאה שנה בערך, הנשיא של איטליה "באלבו" הגיע ללוב וכבש אותה, והוא היה רשע מרושע ואמר: כל היהודים צריכים לפתוח חנויותיהם בשבת. היהודים התפלאו: למה? תמיד סגרנו אותם בשבת, אמר להם: בגלל שיש לכם גם מכולת, ולא יתכן שיבוא גוי לקנות בשבת ולא ימצא מי שימכור לו. אבל למרות שלא חסר גוים שם שמוכרים הכל, הוא התעקש שגם היהודים יפתחו בשבת, ואמר להם: מי שלא יפתח את החנות שלו יקבל מלקות עם "פלאקה" (הוא חושב שמדובר בילדים בבית ספר...). והנה בשבת הראשונה, אף אחד לא פתח את החנות. המושל הביא שלושה מהגדולים שבהם, העמיד אותם ערומים, והכה אותם על הגב בפלאקה. והם קיבלו את זה. רבי פרי"ה זוארץ שהיה תלמיד חכם וצדיק וירא שמים (ואח"כ היה חבר כנסת מטעם יהודי לוב), כתב שיר "על הגב שלא נכפף", וזה על הגב של היהודים האלה שלמרות שנתנו להם מכות הם שמרו שבת.

13. ראיתי בספר מקור ברוך של הרב ברוך אפשטיין מחבר תורה תמימה (ה"ד עמ' תקתל"ז), שכתב שהיה רעש בשנת התרע"ב (1912) על יהודי אחד שנחשד שחטט נער

בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן' <<

זיל בנימוסא" (בראשית רבה פרשה מ"ח פסקא י"ד), תלך בדרך של המקום. ולכן הוא היה קם איתם לסליחות, ומצא רמז בתורה לדבר הזה. והשני, **רבנו האר"י** רבי יצחק לוריא, שהוא היה אשכנזי¹⁶, ובכל זאת כתוב שהיה הולך כל לילה בחודש אלול, לשמוע ולקרוא סליחות של הספרדים (שער הכוונות דף פ"ט ע"ד). לכן מה שאנחנו עושים את הסליחות האלה, זה מנהג שיסודתו בהררי קדש. ואם זה מפריע לאנשים נסגור את החלונות (ויש היום מזגן ומאוורר). **הסליחות האלה כ"כ יפים וכ"כ מלאים רגש, שאי אפשר לוותר עליהם.**

"ומתנהג בחסידות"

יד. כמה דברים שכדאי לתקן בסליחות. "אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות", העולם אומרים לפי המנגינה בח-סידות ועומדים בחי"ת. אבל זה לא נכון, כי הבי"ת פתח והחי"ת שוא פתח שזה חטף, **ולא עומדים לא בשוא ולא בחטף**, לכן צריך לומר בחסידות ולעמוד בב"ת. וראיה לדבר, **מי שיקח תנ"ך קורן יראה בכל מקום של שוא פתח או שוא סגול או שוא קמץ באמצע המלה, יש לפניו געיא**, למה? כי לא עומדים בשוא. למשל בפסוק "ובהעלות אהרן את הנרות" (שמות ל' ח') - במלה ובהעלות געיא בה"א, ובמלה "אהרן" געיא באל"ף. במלה "יעקב" געיא ביו"ד. **ויש כלל יפה על זה: "ותפול שבא" (איוב א' ט"ו), שלא עומדים בשוא.** אבל לא רק שוא אלא גם שוא עם תנועה, כמו שוא פתח ושוא סגול ושוא קמץ שזה חטף (וגם שוא געיא שמתבטא כמו שוא פתח)¹⁷, לא עומדים בזה. **ולכן לא אומרים ומתנהג בח-סידות אלא בחסידות.** מה נעשה עם המנגינה? רבי דוד שירו יכול לסדר שהמנגינה תהיה "בחסידות"...

מחילה לחטאים או מחילה לחטאים?

טו. "מרבה מחילה לחטאים וסליחה לפושעים". פעם לפני מאתיים שנה היתה שאלה על זה, וחכם מג'רבא שאל את בן דוד: אומרים לחטאים (בלי דגש) או לחטאים? ענה לו "לחטאים". מה ההבדל? **חטאים בדגש הכוונה אנשים חוטאים**, כמו "יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם" (תהלים ק"ד ל"ה), והכוונה אדם חוטא. למה בא במשקל כזה? כי זה בדיוק כמו גנב-גנבים. אבל חטאים בלי דגש הכוונה לעוונות עצמם כמו חטא - חטאים. ואם תאמר מרבה מחילה לחטאים בלי דגש, א"כ למה כתוב אח"כ "וסליחה לפושעים"? צריך לומר **לפושעים. לכן צריך לומר מרבה מחילה לחטאים**, והכוונה לאנשים החוטאים. זה דבר מוסכם ומופיע בכל הסידורים, רק שאף אחד לא שם לב לזה, וחושבים שהדגש הזה

16. אבל היה ויכוח על זה. **החתם סופר** (ח"א סימן ט"ו) כתב: אמנם האר"י כתב שנוסח הספרדים הוא למעלה מכולם (עיי' בספר קשר גודל סימן י"ב אות ט'), אבל בגלל שהוא ספרדי גילו לו מן השמים רק את הסודות של הנוסח הספרדי, לו היה אשכנזי היו מגלים לו את הסודות של הנוסח האשכנזי, שהוא לא פחות מהספרדי. אבל השיב עליו **רבי עובדיה הדאיה** (ש"ת ישכיל עבדי ח"ב חאו"ח סימן ג') וכתב: מה פתאום?! האר"י היה אשכנזי בן אשכנזי, משפחת "לוריא" זו משפחה אשכנזית. אמנם אמו ספרדיה, אבל הולכים אחרי האבא. והוכיח משער הכוונות (דף ק' ע"ב) שהיה לו מחזור של אשכנזים, והביא שם פיוט של אשכנזים שכתב רבי אלעזר הקלירי ועשה בו כוונות, והיה מתפלל במחזור הזה.

17. החאבלים אומרים "אשרי האיש" (תהלים א' א'), למה? כי השי"ן בשוא געיא. אבל גם זה נחשב כמו שוא פתח, ולכן הגעיא צריכה להיות באל"ף, וא"כ צריך לומר "אֲשֶׁרִי". ואם תאמר "אשרי" עשית את המלה מלעיל, והרי הטעם הוא ברי"ש, **לכן אומרים אֲשֶׁרִי, עומדים באל"ף והמלה מלרע.** אמנם העירו להם על זה, אבל יש כאלה שלא רוצים להבין, כי הם אומרים "המסורת שלנו הלכה למשה מסיני"... וכי הלכה למשה בסיני שבחאלב גידו אשרי (מלעיל)?! וכי חאלב יש להם תורה בפני עצמה?! אין דבר כזה. אלא ששכחו את זה מדור לדור, ולא עושים ככה.

בתחילה היא היתה כמעט באונס, כי אדם לא היה יכול להיכנס לאוניברסיטה בגרמניה עד שימיר את דתו. וככה יצא שיש יהודים מלחינים ומשוררים גדולים בגרמניה, בגלל שהם התבוללו שם, כי אחרת לא יקבלו את המעמד שלהם באוניברסיטה שם¹⁴. אדם צריך לדעת, **כמה שיהודי התהפך הוא זוכר את המקורות שלו.** אומרים בכיפור **"ועכשיו שנוצרת כאילו לא נוצרת"**, ומישהו הסביר שעכשיו שהוא התנצר "כאילו לא נוצרתי", כי בלב שלו הוא יהודי. סופם של כל אלה לחזור בתשובה, רק שנדע איך לדבר אתם בדרכי-נועים.

מנהג הסליחות בחודש אלול קדום מאד

יב. המקור לסליחות שאומרים בחודש אלול, הוא מהראשונים הקדמונים, **וכבר הגאונים הזכירו את זה**, ומובאים בטור (סימן תקפ"א). הרמב"ם לא הזכיר את זה, רק כתב: ונהגו כל ישראל לקום בעשרה ימים אלו, כלומר עשרת ימי תשובה, לומר סליחות ודברי תחנונים (פ"ג מהלכות תשובה ה"ד). **אבל הרמב"ם היה אומר סליחות כל החודש**, ולמה כתב ככה? משום שיש לו כלל, **דבר שלא נהגו בו כל ישראל הוא לא מביא אותו בחיבורו.** מאיפה אנחנו יודעים את זה? פעם שאלו את בנו רבנו אברהם: למה איך לא הביא בנוסח ההגדה את הנוסח שאומרים הבבלים (ואולי עוד עדות), שכאשר בא הקב"ה למצרים במכת בכורות, ירדו אתו תשעת אלפי רבבות מהם מלאכי אש ומלאכי ברד ומלאכי זיע וכו', "משלחת מלאכי רעים" (תהלים ע"ח מ"ט). ואמר להם הקב"ה: תחזרו למקומכם, אני רוצה לעשות את זה לבד, "אני הוא ולא אחר". זה נוסח יפה מאד (נדפס בספר ה' נסי עמ' ר"א), ומקורו במדרש (הובא בכוזרי מאמר ג' סימן ע"ג ובמחזור ארם צובא ובתכלאל). ענה להם רבנו אברהם: אבא אומר את זה, וגם אני אומר את זה. אבל בחיבור הוא כותב דבר שנהוג בכל ישראל [וכ"כ הגר"ע יוסף צ"ל בהגדה של פסח שלו "חזון עובדיה" (עמוד סה). ע"ש]. וזה הלשון שלו בהלכות תשובה שם: **"ונהגו כולם לקום בעשרה ימים אלו"**, זאת אומרת שיש עוד מנהגים אחרים בזה.

יש מחכמי האשכנזים שאמרו סליחות כל חודש אלול

יג. מי שחושב שהמנהג של הספרדים הוא נחשל, כי ספרדי זה "פרנק" שלא שוה כלום... זה לא נכון, תדעו לכם **שחכמים גדולים של האשכנזים היו עושים סליחות כל חודש אלול**, מי הם? הראשון זה **הטור** בנו של הרא"ש¹⁵, שכתב בספר "בעל הטורים" על התורה (פרשת נצבים), על הפסוק "ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך" (דברים ל' ו'): **את לבבך ואת לבב ראשי תיבות "אלול"**. מכאן שמשכימים לסליחות בחודש אלול. אמנם הוא אשכנזי אבל כיון שבא לספרד עשה כמותם, "עלת לקרתא

נוצרי לצורך מצות לפסח, וקראו לו "מנדל בייילס". אמנם זה היה חשד של שקר גס, אבל הוא עונה באכזריות שנתיים-שלוש, עד שגייסו כל יהדות העולם לדבר עליו דברים טובים. באו יותר משלוש מאות משכילים ומדענים יהודים שהתבוללו, והצהירו בפה מלא שמעולם לא היה ביהדות דבר כזה, לשחוט גער נוצרי או אחר ולקחת את הדם שלו למצות. וכל אלה מתבוללים אבל מעידים על זה. אבל זה לא עזר להם כלום. 14. אחד מהם ידוע ומפורסם (ויש רחוב על שמו בתל אביב) "היינריך היינה". אבל גם אחרי זה עדיין היה זוכר את היהדות, וכתב שירים על השבת ועל רבי יהודה הלוי (וראיתי רק כמה קטעים מהם).

15. העולם לא יודעים את הערך שלו. **בעל הטורים עשה קיצור מפסקי אביו הרא"ש, ומזה ייסד ספר הטורים שלו.** כשהיינו לומדים הרא"ש לומדים אח"כ את קיצור הפסקים שכתב הבן הטור, וכמה שנסה לכתוב קיצור לא נגיע לקיצור הזה, כי הוא כ"כ מדויק להפליא ואין אות אחת לבטלה. ויש לו גם ספר "בעל הטורים" על התורה, מלא רמזים וחיידושים.

שהקב"ה הציל אותם, שיבואו למקום דתי ולא יאכלו את זה, מה אכפת לכם שיאכלו כשר? וכי אוכל כשר לא בריא?! הרי הוא בריא שבעתים מהאוכל שלהם.

מה יותר מתוק מדף גמרא

יח. כמה אדם צריך לדאוג לסביבה שלו, וכל מי שיכול להשפיע על חברו בדברי נועם ולא בכח, יסביר לו כמה יש יופי וטעם בתורה. השבוע קראתי ספר חדש שכתב בנו של רבי משה כהן דריהם (חכם גדול מגר"א)²², שיבדל לחיים. ושם הבן כותב שהוא היה מנהל כמה חברות כאן ושם, ואבא שלו לפני שנפטר (בשנת תשכ"ו בגיל ששים), אמר לו: תשמע בני, **אם אתה נמצא בצער אין לך יותר טוב מדף גמרא**, ואם תלמד דף גמרא ותתעמק בזה יסורו ממך כל המחשבות, כי הריכוז שיש בגמרא אין כמוהו בעולם. והוא מספר שהיה עושה ככה וכל פעם היה לו טוב מזה. וכאשר שיקרו וגנבו אותו כל מיני רשעים, לקח גמרא והתעמק בה. וב"ה זכה וחיבר ספר על התורה. אבל הגמרא זה דבר מענין מאד.

להרבות בזכויות בשבילנו ובשביל אחינו

יט. מחר חודש אלול, וצריכים להרבות זכויות גם בשבילנו וגם בשביל אחינו שאינם יודעים כלום, כי אתה מדבר איתם והם לא מבינים כלום, ומיד אומרים לך: הדתה, אתם לא הולכים לצבא, וכן על זו הדרך. אבל הכל שטויות והבלים, ויגיע הזמן שיבינו שלא צריכים צבא, כולנו נשב בבית כי הקב"ה שומר אותנו, ויגיע זמן שכמו שבאמריקה אין גיוס חובה אלא בהתנדבות, ככה יהיה גם כאן. וגם מה זה "הדרת נשים"? וכי משהו שונא את הנשים?! כולם מכבדים אותן²³. **והלואי שהחילונים יכבדו אותן כמו שהחרדים והדתיים מכבדים את נשותיהם, כי הכבוד שאדם שומר תורה ומצוות נותן לאשתו הוא פי עשרה או יותר מאשר נותנים החילוניים.** הם חושבים שהאשה היא כמו חפץ, ואילו התורה אומרת במשלי: **"דבש מצאת אכול דיין פן תשבענו והקאתו"** (כ"ה ט"ז), דבש גימטריא אשה, שאם מצאת אשה טובה אכול דיין ואל תשתגע יותר מדי, כי התורה קובעת מתי האשה מותרת ומתי האשה אסורה, וזה דוקא מה שמחבב אותה על בעלה, וככה יש אהבה פנימית בין הבעל ואשתו, וממילא הכל

בספר מגדולי ישראל ח"ג עמ' כ"ט), ואמר להם: אסור לעשות את זה, כי כאשר מגיע חנוכה אנחנו מספרים לילדים שלנו, איך מתתיה לקח סכין ודקר את הבן אדם שרצה להקריב חזיר על המזבח, ואם נאכל דברים כאלה איך נוכל לספר להם את זה?! הם יאמרו לנו: אבא, אתה אוכל את זה! אתם צריכים להיות אנשים ישרים והגונים. והדברים שלו עשו פירות, ובמשך שנים רבות היה אסור לגדל חזירים בארץ.

22. הוא כתב ספר "ידי משה" על פרק ראשון של פסחים, מאתים דף כפולי עמודים. פעם רבי חיים מאדאר ע"ה הרב הראשי לתונס נסע לצרפת (כי אשתו הייתה חולה אז), וישב בישיבת אור יוסף-פובליין שם. שאלו אותו: תגיד לנו, המחבר של הספר הזה "ידי משה" חיי? אמר להם: כן הוא חי. חזרו ושאלו אותו: הוא חי בעולם הזה? אולי חי בעולם הבא... אמר להם: הוא חי בעולם הזה. שוב שאלו אותו: הוא דורך על הקרקע? ענה להם: וכי יש לו מטוס?! הוא דורך על הקרקע. אמרו לו: **לא ראינו גאונות כזאת, הבקיאות והחריפות והיושר, לא ראינו דבר כזה.** אמנם היום יש טפשים שעושים השוואה בין לימוד של עדות אחרות ובין הלימוד הזה, וחושבים שספר "ידי משה" כולו לפולנים. אלו בהמות, זה לא פלפולים רק שיש להם בלבולים בראש, ולכן הם לא יודעים להעריך את הלימוד הישר שלו, כי הם רק כותבים ולא מבינים את זה, אבל שיכתבו מה שירצו, ויגיע הזמן שיתבררו ויתלבנו הדברים (ע"פ דניאל י"ב י').

23. פעם הרבנית אשתו של רבי עקיבא איגר ע"ה שהיה גאון עולם, באה אליו ואמרה לו: הרב, אתה מברך "שלא עשני אשה", וגם העגלון מברך "שלא עשני אשה", וכי אני גרועה יותר מכל העגלונים והפחחים האלה?! אמר לה: אל תדאגי, כל אחד מברך על אשתו... ולכן אני מברך "שלא עשני אשה", כי את לא מגיעה אלי בלימוד. אמרה לו: אם ככה הכל בסדר.

לא עושה כלום, אבל הוא חשוב מאד, ויכול לשנות את המשמעות של המלה¹⁸. לכן במלה "לחטאים" הטי"ת דגושה.

"עננו אלקא דמאיר עננו"

טז. בסליחות שאומרים "עננו", יש כאלה שאומרים "עננו אלקא דרבי מאיר עננו". אבל זה לא נכון, וצריך לומר "עננו אלקא דמאיר עננו", **בלי לומר "רבי"**. ככה כתב הרב ע"ה בספרו חזון עובדיה (ימים נוראים עמ' י"ז), וככה שמעתי בשם רבי מאיר אבוחצירא ע"ה, וככה נמצא בלשון הגמרא (עבודה זרה י"ח ע"א). מדוע? משום שיש פירוש נפלא של מהרש"א שם, ששאל: איך רבי מאיר אומר על עצמו "אלקא דמאיר"? הרי אפילו אצל יצחק אבינו התורה לא הזכירה אותו אלא ברמז, כמו שכתוב "לולי אלקי אבי אלקי אברהם ופחד יצחק היה לי" (בראשית ל"א מ"ב), ורש"י אומר שם: למה לא אמר "אלקי יצחק"? **כי אין הקב"ה מייחד את שמו על החיים**, כי מי יודע אם אח"כ יתהפך, ולכן לא אומרים "אלקי" על החיים¹⁹. וא"כ איך רבי מאיר עושה עצמו גדול יותר מהאבות ואומר "אלקא דמאיר"? לכן מהרש"א פירש לא ככה, **אלא אלקא דמאיר הכוונה האלקים שמאיר לעולם.** ולפ"ז מי שיאמר בסליחות "אלקא דרבי מאיר", החטיא את הכוונה של מהרש"א. **ולכן צריך לומר "אלקא דמאיר"**. ואם הכוונה על רבי מאיר וקראנו לו "מאיר", לא קרה כלום, כי אצל הקב"ה אין רבי וגאון וצדיק וכו', אלא כולם שוים. ולכן כיון שזה לשון הגמרא לא משנים את זה. (וע"ע בספר נפש חיה ערך אלקא דמאיר מערכת האל"ף אות ט"ז).

החרדים גנבו לכם את המדינה!?

יז. החילונים משתגעים כל פעם מחדש, וטוענים "החרדים גנבו לנו את המדינה", למה? אם אדם הולך לכביש גהה רואה מה שקורה שם בשבת, איך אומר רבי יהודה הלוי? "ואין רגע בלא נגע, ולא פגע בלא חרדה" (פיוט "צו האל" לסליחות), כל הזמן מכונית אחר מכונית, "רץ לקראת רץ ירוץ" (ירמיה נ"א ל"א). מה גנבו לכם? אלא אמרו לי שיש קיבוץ אחד שנקרא "מזרע", "וכל מזרע יאור ייבש נדף ואיננו" (ישעיה י"ט ז'), ושם הם מוכרים ואוכלים ומגדלים דבר אחר, ועושים מה שהם רוצים. אבל שני בחורים נשמטו מהקיבוץ הזה ואוכלים רק כשר, ובשבת באים ל"כפר גדעון" ומתפללים בבית הכנסת. ולכן הם אומרים "אם גנבו לנו שני בחורים אז המדינה כולה נגנבה איתם", כאילו שני הבחורים האלה שקולים כנגד כל המדינה כולה... משוגעים. הם שכחו שלפני כמה שנים היה חוק שלא לגדל חזירים²⁰, ולאט לאט באו הרוסים והרבה מהם אוכלים את הכל בריש גלי, כי הכל מותר אצלם²¹. ועכשיו החליטו לגדל את זה. אבל שני בחורים

18. למשל בפסוק "בגדול זרועך ידמו כאבן" (שמות ט"ו ט"ז), צריך לומר ידמו בדגש לשון דממה, כי אם תאמר ידמו בלי דגש זה לשון דמיון או דומם. או המלה "טעו", אם תאמר טי"ת בלי דגש זה לשון טעות, ואם תאמר טי"ת בדגש זה בא להראות שכאילו חסר נו"ן זה לשון נטיעה. ועוד הרבה דוגמאות כאלה.

19. ומה שכתוב "ויאמר אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק" (בראשית כ"ח י"ג), רש"י כתב שם כיון שהיה סגי נהור נחשב כמת.

20. בזמנו תפסו משהו שמוכר בשר דבר אחר, והגיעו לבג"ץ שזה בית משפט גבוה לערעורים, אז השופט שם אמר שהוא לא יכול לקנוס אותו על זה כי זה פוגע בקישקע שלו (במעייים שלו)... כלומר הוא בעצמו אוכל דבר כזה, ואיך יעניש אנשים על זה?! לכן אמר להם שבשם החוק הוא מוכן לקנוס אותם בשמונה עשרה לירות. תודה רבה, עשה להם פדיון נפש... מג'ון השופט הזה.

21. פעם היו כאלה שרצו לגדל חזירים בארץ, אבל בא הוגה הדעות של המדינה ברל כצנלסון, שהיה מקורב למפא"י והמעריך (מורי ורבי המדקדק היה אומר: "מפא"י מפ"ם ארוך אפם, יועם זיום בעודם באיבם, בין זה לזה אין להבדיל, זה כזה נחושת ובדיל". נדפס

שכל ישראל יחזרו בתשובה, שחודש אלול יהיה מבורך, והכניסה לשנה הבאה תהיה כניסה מבורכת, "ראש חודש לישראל אדיר ומבורך", כמו שכותב רבי יוסף חיים (לשון חכמים ח"א סימן ט').

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את הגאון הגדול רבי רפאל הכהן בן שאשונה מצפת, שעושה רבות למען התורה²⁶, ועכשיו הוא לא מרגיש טוב. נתפלל עליו שה' יתברך ישלח לו רפואה שלימה ובריאות איתנה, ויזכה לחיים טובים וארוכים. ותזכו כולכם לשנים רבות נעימות וטובות, אמן ואמן.

26. בצפת יש אלפים ורבות שחזרו בתשובה בזכותו. פעם אחת היתה שם גניבה ולא מצאו את הגנב, והוא דיבר הרבה על זה. והנה הגנב בא אליו בסתר בלילה, ואמר לו: כבוד הרב, אני גנבתי, אבל אני לא רוצה שיפרסמו אותי, כי אח"כ יעשו לי משפט ומי יודע כמה שנים טובות אקבל בכלא?! אמר לו הרב: אל תדאג, תביא את הגניבות. הלך הרב לראש המשטרה ואמר לו: הגניבה נמצאה, שאל אותו: מי הגנב? ענה לו: אני לא אומר לך, ואם אתה רוצה לדעת לא תקבל את הגניבה. אמר לו: אני רוצה להחזיר את זה לבעלים, אמר לו הרב: בתנאי שלא תשאל אותי מי גנב. אמר לו: טוב, קיבלתי. הוא יכול לדבר על לבם של אנשים להחזיר אותם. ויש לו בג'ר בא מוסד שנקרא "כנפי יונה", להציל את בנות ישראל שהיו הולכות ולומדות באוניברסיטה עם ערבים וערביות. לכן עשה להם מקום שלומדים כמו סמינרים כאן.

"טעמו וראו כי טוב ה'"

24. אם היו יודעים החילוניים כמה אושר יש ללומדי התורה ומקיימי מצוותיה, כולם היו שומרים אותה. אבל הם לא יודעים את זה. ואי אפשר לומר לאדם "הגלידה הזאת טעימה מאד", כל זמן שהוא לא טעם אותה. לכן קודם כל צריך שיטעם ואח"כ יראה כמה זה טוב. צריכים לדעת את זה כמה שיותר. אבל קודם כל נחזיר את עצמנו, ונלמד ונתבונן בכל דיבור רש", ובכל הלכה בן איש חי ובחזון עובדיה, וככה נלמד את הכל. ובעז"ה נזכה

24. לפני כמה שנים פירסמו בנתניה, שכל מי שיש לו בעיה עם אשתו יבוא לתלמידי חכמים, והתברר שארבעים זוגות שעמדו להיפרד, אף אחד מהם לא שמר דיני טומאה וטהרה. הכל היה זול בעיניהם. אמרו להם: תשמרו את המצוות האלה. ולאחר מכן ראו שזה כבר משהו אחר לגמרי.

25. וככה הגמרא (נדה ל"א ע"ב) אומרת: מפני מה אמרה תורה נדה טמאה שבעה? שכל חודש וחודש תהיה חביבה עליו כשעת כניסתה לחופה.

"אנחנו עושים תכלת שמוסכמת לכולי עלמא"
(עלון 68 קרח תשע"ז)

מצטרפים היום ללובשי התכלת
ומקבלים סבסוד*!

רוצים להיות שותפים למהפכה?

ניתן לזכות שלשה יהודים במצות התכלת בתרומה של 15 ₪ לחודש × 10 חודשים או ששה על ידי תרומה של 30 ₪ לחודש × 10 חודשים

והנה לכם זכות גדולה ליום הדין
0799-1000-65

אפשר לגייס
מאמצאות קהילת
או בקו הגבאל
אלומה 6

הגרלה חודשית תיערך על 3 ציציות מוכנות בק המתהילים במצווה

- גמ"ח להשאלת ספרים רגילי בענין התכלת
- קשירה לפי כל שיטות ההלכה והעדות השונות
- ע"י אברכים ירוש
- הדרכה בעשיית לקשירה במלכה
- מבירת פתילי תכלת, ציציות וטליתות במחירי גמ"ח
- ארגון שיעורים

וזכרתם
ראיה - זכירה - עשיה

קו בית נאמן
0799-270505

הקו כולל:
שלוחת תמיכה ותרומות עבור העלון הקדוש
רשימת מוקדי הקרנת שיעורו של גאון ישראל מרן שליט"א
שלוחת קישור ישיר למפיצי העלון ברחבי הארץ
שמיעת השיעורים
הודעות הקוראים והודעות מערכת
נקודות הקרנה או מפיצים שעדיין לא מוזכרים בקו
נא לעדכן בשלוחה 2

קרית הבעש"ט
ערב תהילים והקראת ספר
ליל ילדי שדרות וכל ילדי ישראל

יום שלישי י"ז אלול (18/08/2017) בשעה 18:30
בתבת סלול "קרית הבעש"ט" רח הבעש"ט, שדרות
המעמד בראשות מורנו ורבנו הרב צבי חורי שליט"א
ובהשתתפות ראש העיר - מר אלון דויד, רבנים ואישי ציבור
לכבוד נשמת הרב יורם סיכאל אברג'ל זצוק"ל

בשבתות
בשבתות
בשבתות
בשבתות

אבא שמח עם ילדיו קוקב
בכאס תכלת וספרים
בשבתות
בשבתות
בשבתות
בשבתות

התחנות להסחפה בלבד | טרנדס בסוס | תורב לבנס ולבנת המוריד | לופטס: חיים 121557 | 0548 | 079-2710100

אשכול הכופר על פרשת השבוע

מתורגמו של מורנו ורבנו טרו הגאון רבי רחמים חי חיותה הכתן וצוק"ר ראב"ד ג'רבא ומגדולי ראשי הישיבות שבה מתוך ספר "תורת החיים"

פרשת שופטים

שם הדמכריח את חבריו לקבל את דעתו הוא מתולדת הגאון ע"ש ולכן סופי תיבות ל'א תט'ה משפ"ט גימטריא גאו'ה.

(שם) **תכ"ר**. גימטריא ר'ך וקש'ה' ע' רש"י ז"ל שלא יהיה רך לזה וקשה לזה.

(שם) **תקח שוח'ד**. גימטריא וכל' זה הו'א אפילו' לשפוט' צד'ק בדקדוק. וכן **ולא תקח שוח'ד** ולא נוסריקון ואפילו' לשפוט א'מת.

(שם) **ויסלף דברי צדיקים**. ר"ל אפילו המשפט צדק, שאין ליקח שוחד אפילו לשפוט אמת.

(ט"ז, כ') **צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ**. דארץ ישראל אורה מחכים (בבא בתרא קנ"ח ע"ב) ועל ידי זה תרדוף הצדק.

א"נ צדק צדק תרדוף שהצדק לא יקיים אותו ע"י שקר וכדומה אלא ע"י צדק כהך עובדא דר"ה דברכות (ה' ב') דתקיפו ליה ארבע מאה דני חמרא מפני שלא היה נותן לאריסו מן הזמורות הגם שהיה האריס גונב לו וכמ"ש בתר גנבא גנוב וכו'. וכן דרשו רז"ל בגמרא על פסוק (שמות כ"ג ז') מדבר שקר תרחק הרבה עניינים כיצא בזה ע"י בשבועות ל"א ע"א.

א"נ צדק כינוי לתורה. שתדוף לעסוק בתורה **למען תחיה וירשת את הארץ**, כי בזכות התורה אנו אוכלים בעולם הזה גם שהיא של עשו כדין המציל מזוטו של ים ושלוליתו של נהר, ושמא תאמר איך אעסוק בתורה והלא שייכא למלאכי השרת מדינא דבר מצרא, לזה אמר **אשר ה' אלהיך**, ותקשה הלא כתיב אחרי רבים להטות (שמות כ"ג ב') ואומות העולם העובדים ע"ז הם הרוב אלא ודאי שאתם בנים והבן אינו הולך אלא אחרי אביו וכיון שאתם בנים לית דינא דבר מצרא לגבי בן. ועוד נותן לך, שהתורה במתנה ניתנה לך ובמתנה לית דינא דבר מצרא.

(ט"ז, י"ט) **לא תטה משפט וגו'**. נ"ל דקאי ג"כ על הצבור שלא יטו ולא יכירו פנים ולא יקחו שוחד מאת אחד מהעיר שאינו הגון כל כך רק משום שהוא עשיר למשל וכדומה שיושיבוהו דיין, רק יתנו עליהם ההגון לזה באמת ודו"ק.

א"נ לא תטה משפט. בלשון יחיד אע"ג דלעיל מיניה כתיב ושפטו את העם וגו' בלשון רבים, שבא לרמוז מ"ש רבינו הרמב"ם בספר המצוות מצות ל"ת רפ"ג ובספר היד החזקה פרק עשירי מהלכות הסנהדרין, והרב החינוך מצות ט"ז, שלא יטה הדיין אחרי דעת דיין אחר גדול ממנו או לדעת הרוב מבלי שיהיה הדבר מובן אצלו בשכלו, דבזה הוא עובר על לאו דלא תענה על ריב לנטות ע"ש. והגם דלאו זה בדיני נפשות דוקא איירי כמ"ש הרמב"ם והחינוך שם מ"מ

ע' להגאון מנחת חנוך שם שכתב דודאי גם בדיני ממונות נמי אסור דהוי מטה דין ושוטה רשע וגם רוח אלא דבדיני נפשות עובר ג"כ בלאו דלא תענה ע"ש. וזהו **לא תטה** ר"ל שלא יטה אחרי זולתו וכו'. וע' לרבינו אברהם בן הרמב"ם בהקדמתו לאגדות הש"ס הנד"מ בעין יעקב מה שהארץ בענין זה מן הדין ומן המושכלות ע"ש באורך.

א"נ לא תטה משפט בלשון יחיד שלא ישתדל הדיין להטעות את חבריו כדי לקבל סברתו וכמ"ש הרא"ש והביא דבריו הטור ח"מ סימן י"ג ע"ש.

א"נ על דרך זה שלא יאמר היחיד לחבריו קבלו דעתי וכמ"ש התנא באבות (ד' ח') ואל תאמר קבלו דעתי וכו' ופירשו ה"ר יונה והרמב"ם דאיירי אפילו ביחיד מומחה דלעיל מינה קאמר ואל תהא דן יחיד דבאינו מומחה בלאו הכי אין דינו דין אלא ע"כ דבמומחה איירי ואפ"ה מצד המוסר אל דיון יחיד וע"ז קאמר ולא תאמר קבלו דעתי דלא תימא כיון דמן הדין הייתי יכול לדון יחיד ומה שצרפתי אתכם אינו אלא משום ענוה וחסידות שבי ולכן קבלו דעתי אלא אפ"ה לא יאמר קבלו דעתי ע"ש. וכתב הרב מדרש שמואל שם דאם יאמר קבלו דעתי א"כ נמצא שהוא דן יחיד והוא מקושר עם מ"ש לעיל מזה אל תהא דן יחיד ע"ע. ולכן כתיב כאן **לא תטה משפט** בלשון יחיד שלא יאמר היחיד לרבים קבלו דעתי, וגם רמז שאם יאמר כן הרי הוא דן יחיד ודו"ק. גם כתב הרב מדרש שמואל

1. עם הכולל. ברכ"ה ס"ט.

2. אע"ג דשחד במקרא חסר ו' מ"מ עבדינן בגימט' עם ו' דאמרינן יש אם למקרא וכדרך בעל הטורים. ברכ"ה ס"ט

ספרי חיים ומתים נפתחים

בהתקרב יום הדין
יערך על ידי מוסדות "הכמת רחמים" תיקון נפטרים
שתיקן המקובל האלוקי רבי יהודה פתאיה זצ"ל

התיקון יערך על ידי מנין תלמידי חכמים
עם ספר תורה, תהילים ותקיעות שופר.

למסירת שמות חייגו עכשיו:
08-6727523
או בקו "בית נאמן": **079-9270505**
עבור כל שם תרומה 50 ₪ בלבד

בזכותך!

עוד 500 אנשים יזכו ללמוד ב"בית נאמן"

בתרומה של 260 ₪
הנך זוכה להיות שותף בהפצת של
500 עלוני "בית נאמן"

בתרומה של 520 ₪
הנך זוכאי להנציח שם
לברכה, הצלחה ולע"י

או בטלפון: 03-3080800
או באתר 'אורו של מרן'
www.oroשמלמרן.com/shabat

הצטרפות קצרה וכשוטה!
***6665**

הצטרפת? תשפיע על כל בני משפחתך להצטרף.

לפרטים ותרומות:
052-7120554 | 08-6727523
או באתר: http://yhr.vp4.me/new

אפשר לתרום גם ע"י « נדריים »

ילדי גאלה

לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה
בית נאמן לילדים מתוך שיעורו של מרן ראש הישיבה שליט"א

גליון 81

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן
079-9270505 שלוחה 23
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס
(נא לציין שם וטלפון)

א' בתמונה?

לחצו
תספור

ארכיון ע"ה

הלכה נאמנה

א. בתחלת הסליחות צריך לומר "אנא שעה, לשמך יודעי". (ולא "אנא שעה, שמך יודעי". כי המלה שעה זה הפעל שעה, והפעל הזה הולך תמיד עם למ"ד (כמו למשל: "וישעה ה' אל הקל ואל מנחתו", ואל קונו ואל מנחתו לא שעה" (בראשית פרק ד' פסוקים ד'-ה'). וכמו שקתבו רש"י והאבן עזרא ורבינו יונה אבן ג'נאח ועוד). (גליון 78 אותיות כ', כ"א).

ב. צריך לומר **סעיד וסמיך** הוי לן (הס' בקמ"ץ), ולא סעיד וסמיך (כי סעיד וסמיך (בשו"א) פרושו נסעד ונסמך, שביארו שאנחנו נסעד ונסמך אותה, וכי אנחנו באים לסעד את ה' חס וחלילה, ולכן צריך לומר סעיד וסמיך, שפרושו סועד וסומך, שה' סועד וסומך ועוזר לנו, כן שמע אבא בשם תלמיד חכם זקן אחד רבי ישיעה הכהן שהיה מדקדק גדול שהעיר כן, והביא לזה ראיה מהפסוק והתרגום בישעיה, וכן הוא בכתבי יד עתיקים, וכן הדפוס העיבד"ץ בסדורו). (גליון 29 אות כ', וגליון 78 אות כ"ח, וגליון 124 אות כ"ב).

משלכם, תראה איזה גדל הזית הזה, ממש חצי ביצה (כמו שפנתב מרן (בשלחן ערוך סימן תפ"ו סעיף א')...), אמר להם: "אם זה לא זית מארץ ישראל, איני אוכל מזה". הרב מדכי מסתפל על הקפסה של הזיתים, ורואה כתוב שם "בני דרום", ואם כן אלו זיתים שלנו מארץ ישראל, אז התחיל לאכל מהם. אמרו לו: "הרב, מה אתה אוכל? זה של חוץ לארץ". אמר להם הרב: "תסתכלו על הקפסה, ותראו שכתוב כאן שזה של ארץ ישראל". התפלאו: איך לארץ ישראל יש זיתים כאלה? אבל לא רק זיתים כאלה, אלא כל הפרות שמנתה התורה, חטה ושעורה וקנף ותאנה ורמון וזית שמן ודבש. הכי טובים הם אלו שנומצאים בארץ ישראל. גם ידוע שהשמן הטוב ביותר הוא מספרד, אבל באמת השמן שגשגה בארץ ישראל בכפר "חלוצה" (חלוצה) עלה על השמן של ספרד. וככה אמר לי יהודי אחד מאמריקה, והראה לי את השמן הזה שהוא עשה. מה זה חלוצה? זה כפר ערבי שהיה נטוש ועזוב, כי הקרקע שם לא שונה כלום, אבל הוא לקח אותה וטפל בה והוציא משם את השמן הכי טוב בעולם. ואמר לי שבהתחרות עם כל השמנים, השמן שלנו היה מספר אחד. צריך לדעת להעריך כל מלה בתורה. (גליון 124 אות י"ב).

אומרים בסליחות: **ב'לענים אכזרים, שרפי מועדיך**. אף אחד לא יודע מה זה, אבל קראתי מה היו עושים הגרמנים (ימ"ש) בשואה, היה להם לוח שנה של היהודים, ואם רואים שנה יום תשעה באב, היו אומרים להם: "בואו יהודים, היום נעשה קנצרט ותזמורת". וכך ללא רצונם היו עושים כן בתשעה באב (פעם היה מקרה כזה, ואשה אחת עמדה שם והתפללה: "רבון העולמים, תפסיק להם את התזמורת הזאת, זה מענה אותנו, מצער אותנו, וישר בשרים על לב רע" (משלי פרק כ"ה פסוק כ'). ומיד ירד גשם חזק מאד (וזה היה בחודש אב), וכל הגרמנים פרחו לבית). ואם ראו הגרמנים שנה ליל פסח, אז היו מכריחים את היהודים שיאכלו לחם וכדומה, ושיאכלו חזיר וכי'. וזו הנהגה "שרפי מועדיך", שלא נתנו לנו לעשות מועד שבת וחגים. אבל הקדוש ברוך הוא שחרר אותנו מהם. (גליון 78 אות י"ח).

היה מעשה בהגאון **רבי מרדכי אליהו** זצ"ל, שפעם היה בחוץ לארץ והביאו לו זיתים בספינה, ואמר לו: "תשמע הרב, תמיד אתה משבח את ארץ ישראל, והנה הזיתים האלה שלנו באמריקה הם יותר טובים

חידה

איך אומרים בשירת הים "ידמו כאבן" או "ידמו כאבן"? ומה ההבדל ביניהם?

(תשובה לחידה נמצאת בעלון הבוקר.)

פתרון החידות מהגליון הקודם:

פתרון החידה:

רבינו החזון איש הורה לגנוז את הדפים שכתב בהם תשובונות קידוש החודש.
הזוכה: אברהם שפר נ"י

פתרון מי בתמונה:

מרן הראשון לציון רבנו שלמה עמאר שליט"א עם מרן ראש הישיבה שליט"א. פסוד שית.
הזוכה: יאיר כהן פור נ"י - ירושלים

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 | בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (נא לציין שם וטלפון) | נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

א. מרן החיד"א (ברכי יוסף סי' תפ"א אות ו') אומר שבחודש אלול כדאי לאדם להקדיש זמן לקרא ספרי מוסר. ויש ספרי מוסר כמו: חובות הלבבות, מסלת ישרים, ארחות צדיקים, וכל ספר שמדבר ללב שלך. (וספר פלא יעץ מתאים לכל אחד), ויש גם "הלכות תשובה" של הרמב"ם [המופיעים בחלק "ספר הפדע"י] שהרמב"ם כותב באגרת לחכמי צרפת (כתבי הרמב"ם חלק א' עמוד שמ"ג) שהספר הזה "ספר המדע" של הרמב"ם זה ספר נפלא, כי לא מצאנו גאונים שקתבו על הלכות תשובה כמו הספר הזה "המלא פנינים מבחוץ ומבפנים" (זה לשון הרמב"ם ו'). ויש בהלכות תשובה עשרה פרקים, אז אדם ימצא זמן כל פעם לקרא קצת. ואם אדם אין לו זמן גם לזה, אז יקרא "אגרת הרמב"ם", שהאגרת הזאת כל כך נפלאה, והרמב"ם מבטיח לבו שלו שבכל יום שתקרא אותה יענהו מן השמים כל אשר תבקש! ואם אנחנו לא בנים של הרמב"ם, אז לפחות יהיה לנו זכות

לקרא את זה. (גליון 29 אות י"ב, וגליון 77 אותיות כ', כ"א).
ב. אלפים ורבעות באים לבתי כנסיות לומר סליחות, וכלם משתפכים בתפלה ואומרים "רחמנא" וענונו. **רבי יהודה הלוי** כתב שיר כזה: **ואתפלל לפניו בתפלה אתענה, ובקעו דמעיי ענניו ומתקו מצווי ופנג**. המלה "פנג" מוזכרת פעם אחת בתנ"ך (יחזקאל פרק כ"ו פסוק י"ז), וכרואה דבש או אפרסמון. רבי יהודה הלוי אומר: כשאני מתפלל לפני הקדוש ברוך הוא אני מתענג בתפלה, והדמעות שלי בקעו את העננים שמשפכים בינינו, והם מתוקים לי יותר מדבש ופנג. (גליון 124 אות כ').

ג. "אלול" יש בו כמה ראשי תבות, כמו "אני לדודי ודודי לי", "איש לרעהו ומתנות לאבנים". אבל יש רמז שלא אמרו אותו: הגמרא בבבב"ב (דף י"ז עמוד א') ובקדושין (דף ע"א עמוד א') אומרת: **ארוה למעלה ונחמד למטה**, כי לא

די שאדם יהיה אהוב למעלה ועושה את כל המצוות כמו שצריך, אלא שיהיה גם נחמד למטה, וימשך אנשים שיבקשו תורה ומצוות, שיאמרו: תראה איך מתנהג בן תורה, איך מתנהג תלמיד חכם, איך מתנהג אדם צדיק - זה נחמד למטה. (שם אות כ"ג).
ד. **רבי דוד ברדא זצ"ל** הוא תלמיד של אבא זצ"ל, והיה למדו ופיטו וימדקדקו, וכל הזמן היה לומד תורה, וכשאנפטר (בן חמישים ושתים) שאלתי את אבא: מה נגיד עליך? אמר לי: **תגיד שכל רגע פניו הוא היה לומד**, אם משנה אם גמרא ואם הרמב"ם. הוא כתב כמה חבורים, אבל לא השלים הכל. (שם אות ג' והערה 3).

שור: הרה"ג ר' שמואל עיזא שליט"א

לתרומות וחיווק העלון הקדוש | בנק דיסקונט סניף 128 מס' השבון 703575